

Helga Larsens tale ved finanslovsbehandlingen i Folketinget

Taler

Helga Larsen
Medlem af Folketinget for
Socialdemokratiet

Dato

28. oktober 1918

Sted

Folketinget

Omstændigheder

Indlæg til finanslovsforhandlingerne om.

Opr. trykt i Rigsdagstidende 1918/19 Forhandlingerne Folketinget s. 1451-1454

Ligesom de foregaaende kvindelige Talere vil ogsaa jeg ved denne Finanslovdebat udtale min Glæde over, at Kvinderne nu endelig har faaet politisk Valgret og Valgbarhed. Jeg haaber, at dette skal betyde, at Kvinderne ogsaa smart paa de mange Omraader, som endnu er tilbage, maa opnaa fuld Ligestilling med Mændene.

Det er dog ikke særlig for at tale Kvindernes Sag med Hensyn til økonomisk Ligestilling, at jeg har indtegnet mig som Taler, men derimod for at søge at vække Opmærksomhed for et Par Spørgsmaal, som ganske vist Gang paa Gang har været drøftede her i Tinget, men med Hensyn til hvilke jeg synes, at der er udrettet saa uendelig lidt. Jeg haaber, det skulde kunne sætte sine Spor, at Kvinderne nu er kommet med i det politiske Arbejde. Det er ikke saa mange Aar siden, at der blev opført en ny Straffeanstalt ved Nyborg, og nu har vi faaet at vide, at den skal udvides. Alle vore Fængsler og alle vore Straffeanstalter er overfyldte. Samtidig kommer Værgeraadene og Overværgeraadet og udtaler deres Fortvivlelse over den stadig stigende Kriminalitet hos Børn og unge Mennesker og kræver stadig større og større Bevillinger til Anstalter og Hjem for saadanne Børn, som er skejet ud. Alle disse Institutioner gør sikkert, hvad der kan gøres for at bringe de unge Mennesker, som er kommet paa Afveje, tilbage paa den rette Vej, og det er ikke smaa Summer, der ofres herpaa. En Anstalt som

Braaskovgaard, hvor der, saa vidt jeg ved, er anbragt 70—80 unge Mennesker, er opført med en aarlig Udgift af 60 000 Kr. Lægger man hertil, hvad det har kostet at opføre Anstalten, saa kommer man op paa en Udgift for hvert af de unge Mennesker paa over 1100, ja maaske 1200 Kr. aarlig. Af Finansloven vil man se, at de danske Plejehjemsforeninger, der har Forsorgen for ikke mindre end 4892 Børn, derimod maa nøjes med et Bidrag af Staten paa Kr. 12,50 pr. Barn. Kommunerne betaler selvfølgelig deres Bidrag, og Foreningerne maa saa iøvrigt selv klare sig, som de bedst kan, klare sig ved private Tilskud fra Børnehjælpsdagen og lignende. Udgifterne til de statsanerkendte Børnehjem er 122 000 Kr. Efter den sidste Fortegnelse fra i Fjor fandtes der paa disse Børnehjem 1748 Børn. Her giver Staten altsaa et aarligt Tilskud af 70 Kr. pr. Barn. Baade Plejehjemsforeningerne og de statsanerkendte Børnehjem tager sig af de stakkels Børn, som maaske savner det bedste, et Barn kan have her i Livet: en god og kærlig Moders Pleje og Pasning. Hvad Statens Bidrag angaar, er Springet fra de 70 Kr. pr. Barn til Børnehjemmene og de 1100—1200 Kr. for hvert af de unge Mennesker paa Braaskovgaard saa svimlende stort, at man spørger sig selv: Gøres der nok for disse Børn, ofres der nok for at hindre de gode Børn i at skeje ud og blive, hvad man kalder forbryderske og forsømte Børn? Man vil maaske sige, at det er ikke alle Børn, der skikker sig lige vel, og derfor vil man, hvad man end gør, faa med forbryderske og forsømte Børn at gøre, og det er desværre rigtigt nok, men ser man Listerne igennem over Drengene paa Braaskovgaard og Pigerne paa Vejstrup-Hjemmet og Fangerne i vore Straffeanstalter, vil man se, at det langt overvejende Antal af disse enten har haft daarlige Hjem eller slet intet Hjem; de har aldrig prøvet den Lykke, det er, i Barndommen at have en kærlig Moders omhyggelige Pleje. Disse Børn er fra Fødselen ikke slettere end andre Børn, men Samfundet har forsømt dem i allerhøjeste Grad, og mange af disse Stakler har lidt umaadelig Skade, ja, maaske Skade for hele Livet. Det er Samfundets Pligt at tage sig af disse forældreløse ulykkelige Børn, vi maa være dem i Faders og Moders Sted. I Virkeligheden er det jo rige Stifforældre, disse Børn har, men naar man saa ser, at der af Staten kun ofres 12½ Kr. op til 70 Kr. aarlig til disse Børn, maa man indrømme, at det ikke er ret megen Glæde eller ret megen Opdragelse, de kan faa for saa usle smaa Summer. De gode og flinke Børn sender man ud til Bønderne, for at de kan arbejde og ernære sig selv, men det er ikke altid af Kærlighed til disse Børn, at Bonden tager sig af dem; for det meste er Grunden den, at han paa den Maade faar en billig Arbejdskraft i saadan en lille Dreng eller Pige. Det kan det offentlige ikke være bekendt. Samfundet maa herefter ofre anderledes Summer paa disse Børns Opdragelse; man har en Forpligtelse til at sørge for, at de faar et

godt Hjem og en lys og lykkelig Barndom.

Der er ogsaa andre uheldige Forhold, det offentlige bør raade Bod paa. Staten burde saaledes yde et saa stort Tilskud til Kommunerne, at hver eneste Kommune i vort Land kunde blive i Stand til og pligtig at oprette kommunale Vuggestuer og Børnehaver, Fritidshjem og Dagarbejdsskoler. Som Samfundet er indrettet nu, er det i næsten alle Arbejderhjem saadan, at Hustruen maa gaa ud paa Arbejde for at holde det fælles Hjem sammen. Derfor maa det være det offentliges Pligt at træde til og hjælpe disse Familier at opdage deres Børn; vi kan ikke forsvare, at Tusinder og atter Tusinder af Børn er overladte til sig selv og prisgivne Gaden og alle de Fristelser, der er forbundne dermed.

Saa er der de smaa spæde Børn. Det er i Øjeblikket saaledes, at skal en Moder have en Dagpleje til sit lille Barn, saa hun i Regelen betale Mælken og en [ulæselig type, red.]—8 Kr. om Ugen for Pasningen. Man skulde tro, at det, naar man betaler en sådan Plejeløn, var nemt at faa nogen til at passe Barnet; men det er slet ikke Tilfældet. En saadan Moder maa meget ofte gaa Tiggergang fra Hjem til Hjem for at faa nogen til at passe det lille Barn, og meget ofte maa hun forsømme sit Arbejde, fordi hun ingen kan faa til at passe det; men er det en enligstillet Kvinde med Barn, er hun dog nødt til at passe sit Arbejde fr at kunne leve nogenlunde ordentligt. Forholdet er i Virkeligheden ganske fortvivlet; her man og bør Samfundet træde hjælpende til.

Der er ogsaa et andet Spørgsmaal, jeg gerne vil omtale; det angaar den frugtsommelige arbejdende Kvinde. Der en Lov, der hjemler dem Ret til Understøttelse indtil 4 Uger efter Fødselen. Jeg vil henstille til Regeringen, om denne Lov maatte blive forandret og blive noget bedre overholdt. Mange arbejdende Kvinde begynder deres Arbejde i Fabrikker 2 Uger efter Nedkomsten, de skaffer en Lægeattest for, at de er arbejdsdygtige, og saa faar de Lov til at begynde deres Arbejde igen. Kvinder er langt fra raske 14 Dage efter en saadan Affære, men den Understøttelse, man byder disse Kvinder, er saa ringe, at de ikke kan leve deraf. Jeg vil derfor henstille, at man ændrede denne Lov, saaledes at enhver frugtsommelig Arbejderske, som er i Trang, kan hæve Understøttelse mindst 6 Uger før og 6 Uger efter Fødselen. Det er ganske nødvendigt baade for Moderens og Barnets Helbred, at det strenge legemlige Arbejde ophører mindst 6 Uger før Fødselen. Jeg har saa ofte haft Lejlighed til at se, hvor ledes højt frugtsommelige Kvinder har arbejdet paa Fabrikker fra Kl. 6 Morgen til 5 Aften, og set, hvor disse stakkels Kvinder har været ved at segne

af Overanstrengelse og Slid. Jeg taler her paa de Tusinder og atter Tusinder af arbejdende Kvinders Vegne, som venter med Længsel paa, at denne Lov snart maa blive forbedret.

Dernæst skal jeg tillade mig at gøre nogle Bemærkninger om Sygekasseloven. Jeg vil meget henstille til Regeringen, om man ikke kunde ændre Loven saaledes, at der blev taget noget mere Hensyn til de Personer, som lider af kroniske Sygdomme. Som det nu er, kan Folk, som lider af alvorlige Organlidelser eller almindelige Sygdomme paa et fremskredet Stadium, ikke optages i Sygekasserne. Endvidere kan Sygekasserne nægte Medlemmer Hjælp for de kroniske Lidelser, som vedkommende Medlem havde ved Indtrædelsen, f. Eks. Hjertesygdomme, Sukkersyge, Aareforkalkning og Skinnebensaar. Det er noget, Folk ikke saa hurtig kommer sig for; saadanne Sygdomme kan de gaa med i Aarevis. Naar et Medlem bliver sygt af en af disse Sygdomme, faar vedkommende Lægehjælp og Sygehusbehandling, men der bliver ikke udbetalt Dagpenge i saadanne Tilfælde. Jeg spørger: Hvad har man egentlig tænkt sig, at saadanne Mennesker, som maaske har Familie, skal leve af, saa længe en saadan Sygdomsperiode varer? Der er andre Personer, som er optagne i Sygekasserne uden Forbehold, men som paadrager sig en eller anden Sygdom. Saadanne Medlemmer kan ikke vedblivende nyde Hjælp af Sygekassen; Hjælpen ophører, naar der er udbetalt Sygehjælp i 60 Uger i Løbet af 3 paa hinanden følgende Aar. Nu ved jeg, at der i Fattiglovens §§ 61 og 63 er Bestemmelser, der hjemler disse kronisk syge Ret til Hjælp uden Fattighjælps Virkninger; men jeg vil gerne pege paa, hvad der yderligere burde gøres. For det første: Kronisk syge, som ikke er fuldstændig arbejdsudygtige, burde man optage uden Forbehold. Sygekasserne burde sættes i Stand til at yde samme Hjælp til disse Medlemmer som til andre derved, at Staten ydede disse Kasser et særligt Tilskud for saadanne med kroniske Sygdomme optagne Personer, svarende til de ekstraordinære Udgifter, der paaføres Kasserne af disse Medlemmer. For det andet: For kronisk syge, der er fuldstændig arbejdsudygtige, bør Staten oprette Plejehjem. Hvilken Lykke vilde det ikke være for mange syge, f. Eks, tuberkulose Patienter, om det offentlige oprettede Plejehjem, gode, sunde Boliger med god og rigelig Forplejning. Man har saa ofte set og saa ofte læst i Bladene, hvilken kummerlig Tilværelse mange af disse stakkels syge Mennesker fører, fordi de intet Hjem har. Ligeledes bør man yde en rigeligere Understøttelse uden Fattighjælps Virkning til Familiernes Underhold. Det almindelige Statstilskud til Sygekasserne blev i Sygekasseloven af 10. Maj 1915 fastsat til 2 Kr. pr. Medlem plus en Fjerdedel af Sygekasseudgifterne til Lægehjælp, Sygehusbehandling og delvis Dagpenge.

Sygekassernes Udgifter til Lægehjælp har særlig i de senere Aar været stærkt stigende. Derfor vil jeg henstille, at man forhøjer Tilskuddet til Sygekasserne saaledes, at de 2 Kr. pr. Medlem ændredes til 2½ Kr. Denne Forhøjelse vilde udgøre ½ Mill. Kr., og jeg anmoder om, at dette maa blive taget op til Overvejelse.

Til Slutning skal jeg tillade mig at rejse det Spørgsmaal: Er der ikke Grund til under denne Epidemi, som nu raser, særlig her i Hovedstaden, fra Regeringens Side at træffe særlige Foranstaltninger med Hensyn til Renligheden. Der er blevet sagt offentlig af Læger og andre sagkyndige, at Renlighed er et af de vigtigste Midler til at modarbejde Sygdommens videre Udbredelse. Jeg vil gerne henstille, at Regeringen træffer saadanne Foranstaltninger, at særlig Sæbe og Soda fremskaffes i saa rigelige Mængder, som der er Brug for i Hjemmene, og at Salgsprisen maa blive nedsat, saa at enhver Husmoder kan faa Raad til at købe det. Som det er i Øjeblikket, er det saa fortvivlet med at fremskaffe disse Varer, at en Husmoder ofte maa staa i Timevis i Butikken for at faa et enkelt Pund Sæbe. Derfor vil jeg meget henstille, at dette lille Spørgsmaal bliver taget under Overvejelse.

Kilde

www.folketingstidende.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Folketingets kvinder, Folketingstale, Kvindebevægelsen, Politisk tale, Socialdemokratiet

Relateret

Karen Ankersteds tale ved finanslovsbehandlingen i Folketinget
25. oktober 1918

Elna Munchs tale ved finanslovsbehandlingen i Folketinget
30. oktober 1918

Mathilde Hauschultz' tale ved finanslovsbehandlingen i Folketinget
30. oktober 1918

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/helga-larsens-tale-ved-finanslovsbehandlingen-i-folketinget-1918>